

10228-2020 (11 03 08)

Päätös ulkoilulain (606/1973) 20 §:n mukaisesta leirintäaluetta koskevasta ilmoituksesta, Ruissalo Camping, Saaronniemen leirintäalue, Saarontie 25, 20100 Turku

Vs. ympäristötarkastaja Hans-Peter Huhtala 31.1.2022:

Asia

Ulkoilulain (606/1973) 20 § mukainen ilmoitus leirintäalueesta, Ruissalo Camping, Saaronniemen leirintäalue

Leirintäalueilmoitus**Leirintäalueen nimi**

Ruissalo Camping, Saaronniemi

Leirintäalueen pitäjä

Turun kaupunki
Kaupunkiympäristö (0204819-8)

Ilmoituksen vireille tulo

Turun kaupungin Kaupunkiympäristö on 15.9.2020 jättänyt Turun kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle Ulkoilulain (606/1973) 20 §:n mukaisen leirintäalueilmoituksen Ruissalo Campingin Saaronniemen leirintäalueesta. Ilmoitusta täydennettiin 19.10.2020 ja 30.11.2020. Ruissalo Camping toimii Turun kaupungin matkailun palvelukeskuksen alaisuudessa, ja sen operatiivinen hoitaminen kilpailutetaan ajoittain.

Saaronniemellä on toiminut leirintäalue jo useita vuosia, ja ilmoituksen tullessa vireille Ruissalo Campingin leirintäalue oli aktiivisessa toiminnassa. Toiminnalle on leirintäalueilmoituksen johdosta aiemmin 19.6.1996 annettu määräaikainen 31.12.2001 asti voimassa oleva päätös. Umpeutumisen jälkeen Ruissalo Camping teki leirintäalueilmoituksen 25.7.2005. Vuonna 2005 tehdystä leirintäalueilmoituksesta ei ole annettu erillistä päätöstä.

Ilmoitusvelvollisuus ja toimivaltainen viranomainen

Ulkoilulain (606/1973) § 20:n mukaan leirintäalueen perustamisesta ja alueen toiminnan olennaisesta muuttamisesta on viimeistään kolme kuukautta ennen toiminnan aloittamista tai muuttamista tehtävä kirjallinen ilmoitus alueen sijaintikunnan määräämälle viranomaiselle. Ilmoituksen tulee sisältää tarpeelliset tiedot leirintäalueen pitäjistä ja alueen sijainnista sekä toiminnan luonteesta ja laajuudesta.

Päätösoikeus ulkoilulain mukaisissa asioissa on delegoitu ympäristönsuojelupäällikölle.

Toiminta ja sijainti

Leirintäalue sijaitsee Ruissalon Saaronniemellä Turun kaupungin omistamalla kiinteistöllä 853-503-1-3. Leirintäalueen pinta-ala on noin 18 ha. Alueella on kolme nurmikkoaluetta 800 telttapaikalle sekä majoitustoimintaa 67 hengelle neljässä rakennuksessa. Leirintäalueella on lisäksi 125 paikkaa matkailuajoneuvoille, joista 75 ovat sähköllisiä ja 50 ilman sähköä. Leirintäalueen toimintakausi on 1.6–31.8.

Saaronniemellä on seitsemän luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää aluetta (luo-alue):

- Jalopuumetsikkö (Rajoitusalue 853-1-84)
- Kolkan hiekkaranta (Rajoitusalue 853-1-85)
- Jalopuumetsikkö (Rajoitusalue 853-1-86)
- Jalopuumetsikkö (Rajoitusalue 853-1-87)
- Saaronniemen kosteikkoallas (Rajoitusalue 853-4-37)
- Vanha metsä (Rajoitusalue 853-6-4)
- Kolkkaluoto (Rajoitusalue 853-7-22)

Saaronniemen läheisyydessä sijaitsee lisäksi *Ruissalon lintuluodot* luonnon-suojelualueeseen (Rajoitusalue 853-15, dnro LOS-2006-L-837-251) kuuluvia saaria sekä *Ruissalon lehdot* (Rajoitusalue 853-3, FI0200057) Natura 2000 alue. *Ruissalon lintuluotoon* kuuluvat saaret kuuluvat myös *Ruissalon lehdot* Natura 2000 alueeseen.

Vesi- ja jätevesihuolto

Leirintäalueella on kunnan vesiliitäntä ja jätevedet johdetaan kunnan viemäriin. Majoitusrakennuksissa on kaikkiaan 14 vesikäymälää. Lisäksi leirintäalueella on 31 vesikäymälää (josta 4 esteettömiä) ja 4 urinaalia. Asuntovaunuille on septiasema josta tyhjennettävät jätteet johdetaan kunnan viemäriin.

Ruisrockin tai muun isomman tapahtuman aikana alueen käymäläkapasiteettia täydennetään tarpeen mukaan liikuteltavilla käymälöillä.

Jätehuolto

Alueella on seitsemän syväkeräyspistettä. Kaikissa pisteissä on astiat polttokelpoiselle jätteelle ja neljässä on astiat metallille, lasille ja paperille. Yhdessä keräyspisteessä on astia kartongille.

Alku- ja loppukaudella tyhjennys tapahtuu kerran viikossa ja pääsesongin aikana kaksi kertaa viikossa. Muina aikoina jätekuljetus tapahtuu tarvittaessa. Leirintäalueella ei ole vaarallisen jätteen vastaanottoa.

Turvallisuus ja vartiointi

Palveluntuottaja vastaa siitä, että alueella on valvontaa ja vartiointia. Alkuisammutusvälineet ovat saatavilla alueella. Leirintäalueen kahvilassa on ensiapuvälineitä.

Kaavoitus

Yleiskaavamerkinnot

Alueella on voimassa yleiskaavamerkintä ”Loma- ja matkailualue”:

"Alue on tarkoitettu pääasiassa loma- ja matkailupalvelujen, loma-asutuksen sekä ryhmäpuutarhojen ja palstaviljelyn käyttöön."

Asemakaavamerkinnot

Alueella on voimassa asemakaavamerkinnot:

VR-1

Retkeily- ja ulkoilualue. Aluetta tulee hoitaa avoimena niitty-, nurmi- tai pelto-alueena erillisen hoitosuunnitelman mukaisesti, yleisissä kaavamääräyksissä todetulla tavalla. Liikkuminen tulee ohjata erillisille kevyen liikenteen väylille ja poluille. Aluetta saa käyttää leirintäalueen telttailutoimintaan ja kulutusta kesäviikkoja saa käyttää pelikenttänä tai muuhun virkistystoimintaan.

VR-2

Retkeily- ja ulkoilualue. Aluetta tulee hoitaa avoimena niitty-, nurmi- tai pelto-alueena erillisen hoitosuunnitelman mukaisesti yleisissä kaavamääräyksissä todetulla tavalla. Liikkuminen tulee ohjata erillisille kevyen liikenteen väylille ja poluille. Alueelle saa sijoittaa koirapuiston, pienoistgolfkenttiä ym. leirintäalue- ja virkistystoimintaa.

RV-1

Asuntovaunualue. Alueelle saadaan sijoittaa enintään 120 matkailuajoneuvo-paikkaa erillisen suunnitelman mukaisesti. Alue on maisemoitava ympäristöön sopivaksi. Alueelle saa rakentaa alueen toimintaa palvelevan huolto- ja varastorakennuksen.

RM-1

Matkailua ja virkistystä palvelevien rakennusten alue. Alueella olemassa olevia rakennuksia saa käyttää virkistys- ja matkailutoimintaan. Alueelle saa rakentaa alueen toimintaa palvelevan huolto- ja varastorakennuksen. Alueelle saa sijoittaa sulkapallo-, lentopallo- yms. kenttiä. Lisärakennus tulee rakentaa niin, että se sopeutuu ympäristöön hyvin eikä heikennä alueen kulttuurihistoriallista ja maisemallista arvoa. Luo-merkinnällä varustetut alueen osat tulee jättää rakentamatta.

RM-4

Matkailua ja virkistystä palvelevien rakennusten alue. Alueelle saa rakentaa erillisiä lomamajoja. Yksittäisen rakennuksen kerrosala saa olla enintään 60 k-m2. Mahdolliset katetut tai kattamattomat terassit tulee sijoittaa rakennusala- la. Uudisrakennukset tulee rakentaa niin, että ne sopeutuvat ympäristöön hyvin, eivätkä heikennä alueen kulttuurihistoriallista ja maisemallista arvoa. Rakennusluvasta tulee saada kaupunkikuvaneuvottelukunnan hyväksyntä. Alueella mahdollisesti olemassa olevia rakennuksia saa käyttää virkistys-, matkailu- ja majoitustoimintaan sekä loma-asumiseen.

RM/s

Matkailua ja virkistystä palvelevien rakennusten alue, jolla ympäristö säilytetään. Alueella olemassa olevia rakennuksia saa käyttää virkistys-, matkailu- ja majoitustoimintaan. "Villa Saaro" ympäristöineen tulee hoitaa puistomaisena puutarhaistutuksineen.

ASIAN KÄSITTELY

Tiedottaminen

Ilmoituksesta ei ole kuultu, koska kuuleminen katsottiin tarpeettomaksi toiminnan jatkuttua pitkään ilman valituksia.

Tarkastukset

Kohteessa ei käyty tarkastuksella ilmoituksen johdosta.

Lausunnot

Leirintäalueilmoituksesta ja sen täydennyksestä pyydettiin lausunto Lounais-Suomen Poliisilta, Varsinais-Suomen pelastuslaitokselta, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta sekä Turun Kaupungin ympäristöterveydeltä.

Lounais-Suomen Poliisi totesi lausunnossaan 3.3.2021 että alue soveltuu leirintäalueeksi, eikä sillä ollut huomautettavaa ilmoituksen suhteen.

Varsinais-Suomen pelastuslaitos totesi lausunnossaan 25.2.2021 että leirintäalueella ja leirintäalueen käyttäjillä on pelastuslain (379/2011;4§) mukainen yleinen huolellisuusvelvollisuus tulipalon tai muun onnettomuuden vaaran ja vahingon välttämiseksi. Toiminnanharjoittajalla ja omistajalla on lisäksi huolehtimisvelvollisuus (379/2011;9§) sekä leirintäalueen rakennusten, rakennelmien ja ympäristön osalta, että tulipalon syttymisen, tahallisen sytyttämisen ja leviämisen vaaran vähentämiseksi siten, että:

- Rakennuksessa olevat henkilöt pystyvät tulipalossa tai muussa äkillisessä vaaratilanteessa poistumaan rakennuksesta tai heidät voidaan pelastaa muulla tavoin
- Pelastustoiminta on tulipalon tai muun onnettomuuden sattuessa mahdollista
- Pelastushenkilöstön turvallisuus on otettu huomioon

Lausunnossa todetaan myös, että leirintäalueelle on velvoite (407/2011; 1§ ja 5mom. ja 379/2011; 15§) laatia pelastussuunnitelma. Pelastuslaitos suosittelee myös että toiminnanharjoittaja/omistaja perehtyy leirintäalueista laadittuihin turvallisuusoppaisiin

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus totesi lausunnossaan 4.3.2021 että leirintäalue ei sijaitse Ruissalon lehdot FI0200057 Natura-alueella, mutta että sen käytöstä aiheutuu liikkumista myös Ruissalon saaren muissa osissa.

Lausunnon mukaan leirintäalueen käyttäjiä tulisi informoida Ruissalon Natura-alueesta ja saaren muista luontoarvojen suojelemiseksi perustetuista luonnonsuojelualueista sekä niihin sisältyvistä suojelumääräyksistä. Erityistä

huomiota tulisi kiinnittää Saaronniemen pohjoispuolen Kukkarokiven ympäristön luonnonsuojelualueeseen ja siihen liittyviin suojelumääräyksiin.

Lausunnon mukaan olisi suositeltavaa, että leirintäalueella saatavilla oleva tietomateriaali arvioitaisiin ja työstettäisiin yhdessä Turun kaupungin ympäristönsuojelutoimen kanssa, joka on jo tuottanut opastus- ja ohjemateriaalia Ruissaloon.

Turun Kaupungin ympäristöterveys totesi lausunnossaan 7.4.2021 että kun toiminta järjestetään esitetyllä tavalla ja varmistetaan talousveden laadusta mahdollisten käyttökattojen jälkeen, leirintäalueesta ei ole odotettavissa haittaa tai vaaraa terveydelle.

Päätös

Päätin hyväksyä Turun Kaupungin tekemän Ruissalo Camping leirintäaluetta koskevan ulkoilulain mukaisen leirintäalueilmoituksen. Leirintäalueen pitäminen on toteutettava oheisten määräysten mukaisesti:

1. Toimintaa tulee harjoittaa leirintäalueilmoituksen ja sen täydennysten sekä ulkoilulain säännösten mukaisesti.
2. Teltoille ja matkailuajoneuvoille on varmistettava riittävä turvaetäisyys.
3. Alueen turvallisuutta ja järjestystä tulee ylläpitää riittävällä valvonnalla ja vartioinnilla.
4. Jätehuoltoa varten alueella on oltava riittävä määrä jätessäiliötä eri jätelajeita varten sekä astiat lasi-, metalli, kartonki ja paperijätettä varten. Jäteastioita on tyhjennettävä jätehuoltomääräysten mukaisesti. Mikäli alueelle jätetään vaarallisia jätteitä, niitä tulee toimittaa asianmukaiselle vastaanottajalle.
5. WC- ja pesutilojen jätevedet tulee johtaa ilmoituksen mukaisesti kunnan viemäriverkkoon.
6. Saniteettitilat on siivottava riittävän usein. Erityisesti tulee ottaa huomioon päivät, jolloin leirintäalueella on runsaasti vierailijoita.
7. Avotulen käsittelystä tulee antaa ohjeet esimerkiksi järjestyssäännöissä ja leirintäalueen henkilökunnan tulee valvoa ohjeiden noudattamista.
8. Vaaratilanteessa henkilöiden on pystyttävä poistumaan rakennuksista tai heidät on voitava pelastaa muilla keinoin.
9. Leirintäalueella on varmistettava, että pelastustoiminta on tulipalon tai muun onnettomuuden sattua mahdollista. Pelastushenkilöstön turvallisuus on otettava huomioon tätä suunnitellessa.
10. Leirintäaluetoinnasta ei saa aiheutua haittaa alueen luonnolle. Esimerkiksi alueen elämistöä ei saa häiritä, eikä kasvillisuutta vahingoiteta.
11. Puiden kaadoista tulee olla yhteydessä Turun kaupungin rakennusvalvontaan. Kookkaiden lehtipuiden kaato- ja karsimistarpeissa tulee selvittää toimenpiteen vaikutus erakkokuoriaiseen ja muuhun huomionarvoiseen lajistoon.
12. Toiminnassa otetaan huomioon ja vierailijoita ohjeistetaan esimerkiksi järjestyssäännöissä alueella tai sen läheisyydessä sijaitseviin, luonnonsuojelullisesti arvokkaisiin luo-, luonnonsuojelu-, sekä Natura-2000-alueisiin liittyvistä rajoituksista. Leirintäalueen henkilökunnan tulee valvoa ohjeiden noudattamista.
13. Vierailijoita tulee ohjeistaa esimerkiksi järjestyssäännöissä roskaamiskiellosta, koirakurista sekä yleisesti luonnon huomioimisesta ja sen suojelusta kaikessa toiminnassa. Ohjeistus tulee olla esitettynä tai vähintään jaettavissa kaikilla toiminnan kannalta merkittävillä kielillä.

Suomen, ruotsin ja englannin lisäksi on huomioitava mahdollisen opastusmateriaalin tarve myös muilla kielillä etenkin, jos voidaan olettaa, että säännöllisessä asiakaskunnassa on merkittävästi määrin muiden kieliryhmien edustajia. Leirintäalueen henkilökunnan tulee valvoa ohjeiden noudattamista.

14. Toiminnan loppumisesta tai olennaisesta muuttumisesta tulee ilmoittaa Turun ympäristönsuojelulle.

Ratkaisun perustelut

Ulkoilulain (606/1973) § 18 mukaan leirintäalue, on alue, jolla majoitutaan tilapäisesti ja yleensä vapaa-aikana leirintämökkiin, teltaan, matkailuperävaunuun tai matkailuajoneuvoon ja jolla on yhteensä vähintään 25 leirintämökkiä taikka teltalle, matkailuperävaunulle tai matkailuajoneuvolle varattua paikkaa. Alue, jolla on vähintään 10 leirintämökkiä, on kuitenkin aina leirintäalue. Säännökset leirintäalueista koskevat muutakin vastaavanlaiseen majoittumiseen tarkoitettua aluetta, jolla olevissa, enintään yhdelle ruokakunnalle tai pienryhmälle tarkoitetuissa rakennuksissa on yhteensä yli 40 vuodepaikkaa.

Ulkoilulain (606/1973) 19 §:n mukaan leirintäalue on sijoitettava ja rakennettava ja sitä on hoidettava niin, ettei sen käyttö aiheuta haittaa tai vaaraa terveydelle, vahingoita luontoa, aiheuta ympäristön pilaantumista tai roskaantumista, vähennä merkittävästi ympäristön viihtyisyyttä, vaaranna liikenneturvallisuutta eikä loukkaa muulla näihin rinnastettavalla tavalla yleistä etua. Leirintäalue on sijoitettava siten, ettei se vaikeuta rakennuslaissa tarkoitettujen kaavojen toteuttamista. Leirintäalueella on lisäksi noudatettava, mitä palo- ja henkilöturvallisuudesta sekä terveydellisten haittojen ehkäisemisestä erikseen säädetään ja määrätään.

Ulkoilulain § 20:n mukaan leirintäalueen perustamisesta ja alueen toiminnan olennaisesta muuttamisesta on viimeistään kolme kuukautta ennen toiminnan aloittamista tai muuttamista tehtävä kirjallinen ilmoitus alueen sijaintikunnan määräämälle viranomaiselle. Ilmoituksen tulee sisältää tarpeelliset tiedot leirintäalueen pitäjistä ja alueen sijainnista sekä toiminnan luonteesta ja laajuudesta.

Ulkoilulain (606/1973) 21 §:n mukaan kunnan leirintäalueviranomainen voi antaa ilmoituksen johdosta leirintäalueen pitäjää kuultuaan määräyksiä, jotka ovat tarpeen tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamiseksi.

Mikäli toiminta toteutetaan ilmoituksen sekä annettujen määräysten mukaisesti leirintäalueen voidaan katsoa täyttävän ulkoilulain vaatimukset.

Määräysten perustelut

Määräykset turvaetäisyyksistä, sekä vartioinnista ja valvonnasta ovat tarpeen taatakseen leirintäalueen henkilöturvallisuutta. **(Määräykset 2,3)**

Jätteisiin liittyvät määräykset on annettu roskaantumisen, sekä yleisen viihtyvyyden kärsimisen estämiseksi. **(Määräys 4)**

Jätevesiin liittyvä määräys on tarpeen ehkäistäkseen pohja- ja pintavesien sekä ympäristön yleisen pilaantumisen estämiseksi. **(Määräys 5)**

Saniteettitiloihin liittyvä määräys on tarpeen varmistaakseen, ettei toiminnasta synny vaaraa terveydelle taikka ympäristön viihtyvyydelle. **(Määräys 6)**

Palo- sekä henkilöturvallisuuteen liittyvillä määräyksillä edistetään alueen turvallisuutta. **(Määräykset 7,8,9)**

Määräykset ovat tarpeen luontoarvojen säilyttämiseksi. **(Määräykset 10,11,12,13)**

Määräys toiminnan loppumisesta tai olennaisesta muuttumisesta on annettu varmistaakseen, että Turun kaupungin ympäristönsuojelu voi reagoida asianomaisella tavalla ja tarvittaessa antaa määräyksiä näiden tapahtuessa. **(Määräys 14)**

Sovelletut oikeusohjeet

Ulkoilulaki (606/1973) luku 3: 18–21, 26 ja 30a §
Lounais-Suomen jätehuoltomääräykset

Voimassaolo

Päätös on voimassa toistaiseksi. Toiminnan olennainen muuttaminen edellyttää uutta ilmoitusta.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Turun hallinto-oikeuteen (ulkoilulaki 26 ja 30a §).

Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

Liite 1

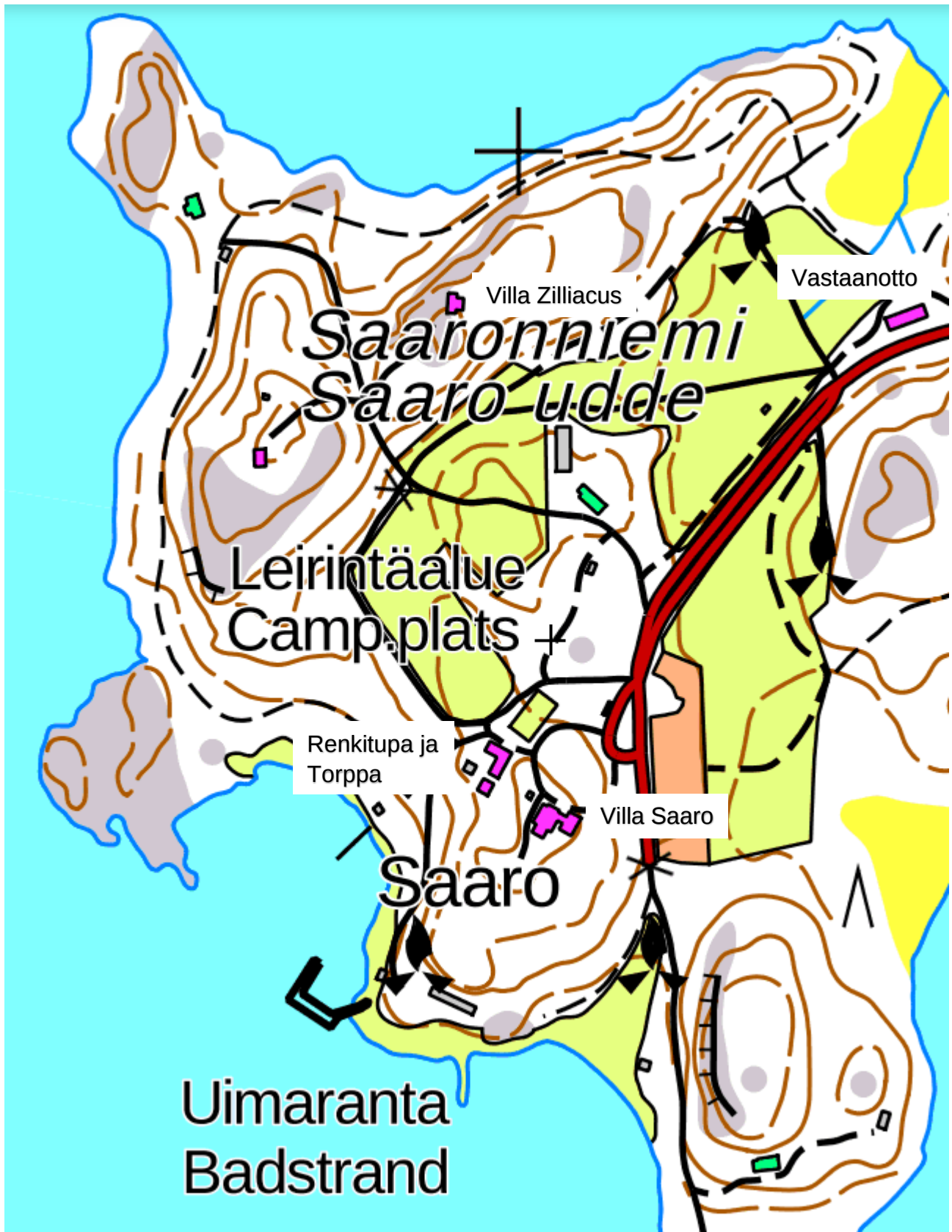
Aluekartta

Olli-Pekka Mäki
ympäristönsuojelupäällikkö

Jakelu

tied Lounais-Suomen poliisilaitos
tied Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
ao Kaupunkiympäristö
tied Kaupunkiympäristö, ympäristöterveys
tied Rakennus- ja lupalautakunta
tied Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos
tied Rasimus Renja

Saaronniemen kartta

Kaupunkiympäristö, ympäristönsuojelu
Ympäristönsuojelupäällikkö

01.02.2022 § 5

10228-2020

Valitusoikeus	Tähän päätökseen haetaan muutosta hallintovalituksella. Tähän päätökseen saa hakea muutosta se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (<i>asianosainen</i>).
Valitusviranomainen	Hallintovalitus tehdään Turun hallinto-oikeudelle Postiosoite: PL 32, 20101 Turku Käyntiosoite: Sairashuoneenkatu 2 – 4, 20100 Turku Sähköpostiosoite: turku.hao@oikeus.fi Sähköinen asiointi: Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet Faksinumero: 029 5642 414 Puhelinnumero 029 5642 400 Hallinto-oikeuden kirjaamon aukioloaika: arkisin klo 8.00 – 16.15
Valitusajan alkaminen	Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä. Mikäli päätös annetaan tiedoksi kirjeellä, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä. Mikäli päätös annetaan tiedoksi henkilökohtaisesti, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon sinä päivänä, jona päätös on luovutettu asianosaiselle tai hänen lailliselle edustajalleen. Postitse saantitodistusta vastaan lähetetystä asiakirjasta katsotaan asianosaisen saaneen tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusajaksi. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.
Tiedoksianto asianosaiselle	Asianosainen Lähetetty tiedoksi kirjeellä, pvm: Lähetetty tiedoksi sähköisenä viestinä, pvm: Muulla tavoin, miten?
Valituksen muoto ja sisältö	Valitus on tehtävä kirjallisesti. Sen voi toimittaa myös sähköisesti. Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava: - päätös, johon haetaan muutosta - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi - perusteet, joilla muutosta vaaditaan. Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valituksessa on lisäksi ilmoitettava postiosoite, puhelinnumero ja muut tarvittavat yhteystiedot. Jos päätös valitukseen voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, tulee ilmoittaa myös sähköpostiosoite. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valitus. Sähköistä asiakirjaa ei kuitenkaan tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjältä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä. Valitukseen on liitettävä:

	- päätös, johon haetaan muutosta, alkuperäisenä tai jäljennöksenä - todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta - asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.
Oikeudenkäyntimaksu	Hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 270 euroa. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi tai asia aineellisia kysymyksiä osaksikaan ratkaisematta palautetaan alemman viranomaisen käsiteltäväksi tai siirretään toimivaltaiselle viranomaiselle. Maksua ei myöskään peritä tuomioistuinmaksulain 5 §:ssä mainituissa asiaryhmissä eikä myöskään, mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija. Maksu on valituskirjelmäkohtainen.

Liitetään päätökseen/otteeseen